

Goed Gedrag op De Tweeklank

Versie juli 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Leefstijl	4
2 De schoolregels	5
3 De klassenregels	7
4 Loeren op Goed Gedrag	9
5 Positief Gedrag moet gevierd worden	11
6 De Route naar Goed Gedrag	13
Slot	16
Bronnenlijst	17
Bijlage	18

Inleiding

Basisschool De Tweeklank wil haar leerlingen een veilig klimaat bieden. Immers, een veilig klimaat vormt de basis voor het leren. Om in die veiligheid te voorzien wordt er gewerkt met de methode Leefstijl, een methode die gericht is op het benoemen van positief gedrag. In het schooljaar 2019-2010 is gestart met het traject The Leader in Me. Na voltooiing daarvan zal Leefstijl vermoedelijk komen te vervallen. Er wordt uitgekeken naar manieren om The Leader in Me te koppelen aan ons gedragsdocument.

In dit beleidsplan wordt het pedagogische kader op basisschool De Tweeklank uiteengezet. Dit gebeurt aan de hand van een aantal onderdelen, namelijk:

1. De methode Leefstijl
2. De schoolregels
3. De klassenregels
4. Loeren op positief gedrag
5. Het vieren van positief gedrag
6. Het protocol bij ongewenst gedrag

U kunt dit beleidsplan gebruiken om u een beeld te vormen van hoe De Tweeklank denkt over gewenst gedrag en hoe De Tweeklank positief gedrag beloont. 'Loeren op positief gedrag' is een eigenschap die veel leerkrachten in hun toolkit hebben, want één ding is zeker: met een positieve benadering wordt veel meer bereikt dan met een negatieve.

Nieuw sinds juli 2019:

Vanuit het gedachtegoed The Leader in Me en in de trant van "houd de zaag scherp" is item 5 "Het vieren van positief gedrag" aan dit document toegevoegd. Het wordt in hoofdstuk 5 verder uitgewerkt.

1

Leefstijl

Update juli 2019: Tot The Leader in Me is geïntegreerd en ons meer handvatten geeft, houden we Leefstijl aan als methode voor sociaal-emotionele vorming.

De methode Leefstijl is een vertaling van The Lions Quest, een internationaal gebruikte methode die kinderen helpt om sociale vaardigheden eigen te maken en te gebruiken.

Aan de hand van relevante thema's wordt er ingezoomd op deze vaardigheden.

Basisschool De Tweeklank hanteert een schema waarin de verschillende thema's worden aangeboden, zodat in iedere klas aan hetzelfde wordt gewerkt. De thema's zijn:

- De groep, dat zijn wij (over sfeer in de groep);
- Praten en luisteren (over communicatie);
- Ken je dat gevoel? (over gevoelens en emoties);
- Ik vertrouw mij (over zelfvertrouwen);
- Iedereen anders, allemaal gelijk (over diversiteit);
- Lekker gezond (over gezond leven).

Omgangsvormen

Binnen de methode Leefstijl is ook veel aandacht voor omgangsvormen. Vragen als 'wat zijn normen en waarden?' en 'wat zijn jouw normen en waarden?' staan daarbij centraal.

De lessen dienen niet alleen om iets bij te brengen of aan te leren, maar vooral om bewust te worden. Want veel van de eigenschappen zijn bij de kinderen wel bekend, maar ze hebben er nog weinig ervaring mee.

Regels

Leefstijl voorziet ook in regels. Volgens Leefstijl zijn regels nodig om de organisatie, samenwerking en samenhang in een groep soepel te laten verlopen. Die gedachte wordt door basisschool De Tweeklank gedeeld. Vandaar dat de meeste klassenregels gebaseerd zijn op de omgangsvormen uit Leefstijl. Zie hiervoor ook hoofdstuk 3 over de klassenregels.

2 De schoolregels

De omgang met elkaar is heel belangrijk op basisschool De Tweeklank. Om een en ander in goede banen te leiden zijn er schoolregels opgesteld. Het hebben van teveel regels zorgt ervoor dat kinderen, leerkrachten en ouders de regels niet uit het hoofd kennen. Om die reden is er gekozen voor deze drie, alles dekkende, regels:

1. Voor groot en klein zullen we aardig zijn;
2. De school is van binnen een wandelgebied, maar buiten hoeft dat lekker niet;
3. We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen.

Kapstokregels

Deze drie regels komen voort uit de kapstokregels, die op meerdere scholen gebruikt worden. Deze regels zijn positief geformuleerd en gaan dus vooral uit van wat De Tweeklank wél verwacht, een methode die aansluit bij Leefstijl en een positieve benadering van kinderen.

1. Voor groot en klein zullen we aardig zijn

Respect voor elkaar is een belangrijk element. Zonder respect is het voor leerlingen, leerkrachten en ouders niet mogelijk om met elkaar om te gaan. Leerlingen brengen ook respect voor elkaar op. Zo helpen zij elkaar, zijn ze vriendelijk naar elkaar toe en proberen zij conflicten op een goede manier op te lossen.

2. De school is van binnen een wandelgebied, maar buiten hoeft dat lekker niet

Een ongeluk zit in een klein hoekje. Op De Tweeklank doen we er alles aan om een ongeluk te voorkomen. Vandaar wordt er in school rustig gelopen. Buiten mag worden gerend.

3. We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken morgen

Respect speelt ook hier een belangrijke rol. Respectvol omgaan met andermans spullen. De Tweeklank ziet erop toe dat er goed wordt omgesprongen met schoolmaterialen,

maar ook met de spullen van de leerlingen.

Hanteren van de regels

De schoolregels gelden door de hele school en worden aan het begin van een schooljaar met de leerlingen besproken. Leerkrachten spreken leerlingen aan om het hanteren van de regels. Zij zullen ook loeren op positief gedrag, met de bedoeling dat het gewenste gedrag zich meer laat zien. Een overtreding van deze regels wordt doorgaans met de leerlingen besproken. Wanneer dit te vaak gebeurt, zullen ouders op de hoogte worden gesteld en wordt samen naar een oplossing gekeken.

Update juli 2019: Hoewel deze regels gangbaar zijn en goed werken in de praktijk, kan het traject The Leader in Me tot andere inzichten leiden. In het schooljaar 2019-2020 kan daarom ook dit item worden aangepast.

3

De klassenregels

Niet alleen binnen de school gelden regels, ook in iedere klas worden regels opgesteld. In veel gevallen gebeurt dit samen met de leerlingen, omdat de regels dan breed gedragen worden. In de lessen Leefstijl wordt ruimte geboden voor het opstellen van regels, wat te zien is in thema 1 'De groep, dat zijn wij'. Hierin wordt het belang van de klassenregels besproken.

Klassenregels

Wat voor schoolregels geldt, geldt ook voor klassenregels: het moeten er niet teveel zijn, maar ze moeten wel alles dekken. De geleerden zijn het er over eens dat een maximum van zeven regels aangehouden moet worden. De leerlingen gaan hierover zelf in gesprek en stellen samen met de leerkracht de regels op. Hier kan, als de leerkracht dat wenst, een handtekening onder worden gezet.

De klassenregels hangen op een zichtbare plaats in het lokaal, zodat het belang ervan zichtbaar is.

De leerkracht ziet toe op het naleven van de klassenregels. Wanneer leerlingen hier moeite mee hebben, zal de leerkracht een gesprek voeren of ouders informeren.

Verschillende regels

Waar de schoolregels door de hele school gedragen worden, kan het zijn dat er in verschillende klassen andere regels gelden. Dat heeft vooral te maken met de volgende factoren:

- De samenhang van de groep (sommige groepen hebben meer structuur en duidelijkheid nodig dan andere groepen);
- De leeftijd van de groep (in hogere groepen zal meer een beroep worden gedaan op zelfstandigheid dan in lagere groepen);
- De normen en waarden die in de groep gelden.

Gewenst gedrag

De meeste tijd brengen de leerlingen door in de klas. Hier is het van wezenlijk belang dat de leerling gewenst gedrag laat zien. Dat vormt immers de basis voor goed onderwijs.

Wanneer het gewenste gedrag zich laat zien, zal de leerkracht de leerling daarvoor belonen.

Het kan echter zijn dat leerlingen er herhaaldelijk moeite mee hebben om het gewenste gedrag te laten zien. Zij kunnen dan geholpen worden. Dat gebeurt aan de hand van de Route naar Goed Gedrag, waarover meer in hoofdstuk 4. Hoewel De Tweeklank waarde hecht aan het benoemen van positief gedrag, zullen er ook consequenties zijn voor het aanhoudend vertoon van negatief en ongewenst gedrag.

4

Loeren op Goed Gedrag

Gedrag lijkt de laatste jaren een groter probleem te worden binnen scholen. Er wordt vaker melding gedaan van “ontspoorde” en “onhandelbare” kinderen. Soms gaat het zelfs om complete klassen.

Onderzoek

Onderzoek wijst echter keer op keer uit dat gedrag door leerkrachten zelf grotendeels te bepalen valt. Zo schrijven Van der Wolf en Beukering (2014) dat “gedragsproblemen nauwelijks kans krijgen wanneer er strak, gestructureerd en boeiend les wordt gegeven.” Zo denkt ook gedragsdeskundige Teitler (2017) over probleemgedrag op middelbare scholen.

Ook hebben Van der Wolf en Van Beukering het, net als Van Overveld (2017) het herhaaldelijk over het benoemen van goed gedrag. Dit verschijnsel wordt ook wel “Loeren op goed gedrag” benoemt. Het loeren en benoemen van goed gedrag heeft een aantal zeer positieve gevolgen, namelijk:

- De leerkracht laat aan leerlingen zien vooral oog te hebben voor goed gedrag (waardoor een negatieve sfeer niet gevoed kan worden);
- Leerlingen die goed gedrag vertonen worden vooral gezien en krijgen aandacht (in plaats van kinderen die negatief om aandacht vragen);
- Vanuit hun zelf willen alle kinderen het goed doen. Als zij van anderen zien hoe “goed gedrag” eruit ziet, zullen zij dat vanzelf ook gaan vertonen.

Positieve sfeer

Het loeren op en benoemen van goed gedrag kan dus een positieve sfeer teweeg brengen, waarbinnen gedragsproblemen en zelfs pesten veel minder ruimte krijgen. Natuurlijk is het geen wondermiddel en moet je alternatieven houden, maar het is wel een methode die heel veel wind uit de zeilen kan nemen.

Meen wat je zegt

Het is wel van belang dat je meent wat je zegt. Loeren op goed gedrag kan soms een beetje suf en knullig overkomen, bijvoorbeeld als je een kind in groep 8 complimenteert met de wijze waarop ze op haar stoel zit. Desondanks blijft het een krachtig middel, zolang je het meent. Het uitspreken op een toon die het tegendeel aangeeft, zal een averechts effect hebben.

Bepaal dus van tevoren of loeren op goed gedrag je past of niet. Zo niet, doe het dan ook niet.

Voorbeelden van complimenten die altijd werken

Loeren op goed gedrag moet een tweede natuur worden. Je zal het je dus aan moeten leren. Een aantal complimenten die altijd werken, zijn de volgende:

- "Ik kan zien dat je goed je best hebt gedaan."
- "Wat fijn dat jij meedenkt."
- "Wat goed dat jij je bureau zo opgeruimd hebt."
- "Ik hoor aan je dat je er zin in hebt. Dat vind ik leuk om te horen."

Volgende fase: leerlingen loeren op goed gedrag

Wanneer je als leerkracht de toon hebt gezet, kun je de sfeer in je groep verbeteren door de volgende fase in te zetten. Laat leerlingen loeren op goed gedrag. Laat ze zoeken naar gedrag van medeleerlingen wat ze goed vinden. Dit kun je in een speciale kring doen, maar ook tussendoor. Gewoon door te vragen "Is er nog iemand die goed gedrag heeft gezien?" of (minder knullig) "Is er nog iemand die een complimentje uit wil delen?"

Goed gedrag is normaal

Door als leerkracht het goede voorbeeld te geven en leerlingen de ruimte te geven vooral op goed gedrag te letten, wordt goed gedrag vanzelf normaal (en dit protocol overbodig).

5

Positief Gedrag moet gevierd worden

The Leader in Me leert kinderen eigenaar te worden over zichzelf, leiding en sturing te geven over hun eigen processen en verantwoordelijkheid te dragen over het eigen handelen. Dit sluit aan bij hun gedrag.

In het verlengde van het loeren op positief gedrag, kan positief gedrag ook gevierd worden.

Waarom zou je positief gedrag vieren?

Waarom is het zo belangrijk om positief gedrag te vieren? Je zou ook kunnen stellen dat het vanzelfsprekend moet zijn dat kinderen zich goed gedragen. Toch zijn er meerdere redenen te geven waarom het bevorderlijk werkt om positief gedrag te vieren, namelijk:

- Bij vieren sta je stil bij het positieve gedrag en dat werkt stimulerend. De kans dat positief gedrag aanhoudt is groter wanneer het gevierd wordt. Het krijgt zo immers de kans om te groeien.
- Door positief gedrag te vieren laat je zien dat je het gedrag “ziet”. Je handelt er naar en beloont erop.
- Het vieren van positief gedrag houdt voor alle partijen de zaag scherp: de leerlingen zien dat er voordeel kleeft aan hun gedrag, leerlingen die uit de boot dreigen te vallen worden herinnerd aan hoe het kan zijn en leerkrachten zien de positieve kanten van hun groep.
- Een goede viering draagt bij aan de positieve sfeer in de groep.

Hoe vier je positief gedrag?

Een viering kan verschillende vormen aannemen. Het is ook afhankelijk van de groep en de leerkracht. Belangrijk is dat een viering past bij het gedrag, de klas en de leerkracht. Bovendien moet een viering bij positief gedrag in de juiste mate plaatsvinden.

Goed gedrag op de Tweeklank

Net als dat je een leerling die zich vijf dagen goed gedraagt niet beloont met een weekendje Barcelona, maar eerder met tien minuten extra computertijd, dien je ook de vieringen voor de hele groep af te stemmen op een activiteit die relevant is.

Het is handig om het positieve gedrag inzichtelijk te maken. Als er ergens in de klas een poster hangt met een thermometer of stickersysteem die de positieve temperatuur meet, is dat voor kinderen heel duidelijk. Zo kun je ook concrete afspraken maken als:

- bij 20 stickers (een maand goed gedrag) gaan we het vieren
- als de thermometer op 40 graden staat, gaan we het vieren (dit geeft de mogelijkheid om te groeien met grote of kleine stappen, handig in groepen waar het klimaat wisselend is).

Spreek ook dan al af wat de viering in gaat houden en geef de kinderen hierin een stem. Dan blijft het eigen en is de motivatie groter. Hieronder een aantal ideeën voor vieringen, variërend in grootte.

- De hele klas mag 10 minuten extra naar buiten
- De hele klas mag 10 minuten extra op een Chromebook
- De hele klas mag een tekening maken
- De hele klas mag een film(pje) kijken van 30 minuten tot 90 minuten
- De hele klas mag in de middag spelletjes spelen die ze van huis meenemen
- De leerkracht trakteert op iets lekkers of bakt een taart, versiert (cup)cakes
- De hele klas gaat de hele middag naar buiten
- De klas mag komende week de gymles bepalen (onderdelen kiezen die ze willen doen)
- De leerlingen bakken samen met de leerkracht een taart en 'vieren' zo echt dat ze zich goed gedragen hebben

Mocht je het lastig vinden om een goede keuze te maken of hulp kunnen gebruiken bij het vieren van positief gedrag, vraag dan om hulp.

6

De Route naar Goed Gedrag

Het protocol bij ongewenst gedrag

Het kan zijn dat gewenst gedrag zich ondanks tal van interventies maar moeilijk laat zien. In dat geval zullen kinderen en ouders geholpen worden middels het protocol dat in dit hoofdstuk besproken wordt. De Tweeklank wil positief gedrag belonen, maar dat betekent niet dat ongewenst gedrag wordt genegeerd. Bij aanhoudend probleemgedrag wordt daarom onderstaande Route naar Goed Gedrag doorlopen.

Definitie van ongewenst gedrag

Ongewenst gedrag is het gedrag dat een leerling laat zien, waarbij geen tot weinig sprake is van respect en dat zich niet laat corrigeren door de leerkracht. Als ouder hoort u van tevoren of uw kind ongewenst gedrag vertoont. Voordat onderstaand protocol in werking treedt heeft u dus een gesprek gehad met de leerkracht over het gedrag van uw kind. Een leerkracht besluit niet alleen of er sprake is van ongewenst gedrag. Dat wordt gedaan in communicatie met andere leerkrachten.

1	Er is sprake van ongewenst gedrag. De leerkracht van het kind heeft dit besproken met tenminste één andere leerkracht. De leerling en de ouders worden gewaarschuwd.		
2	Het gedrag laat zich <u>binnen één week</u> zien.	Het ongewenste gedrag laat zich <u>binnen een maand</u> zien.	Het ongewenste gedrag laat zich <u>een maand niet</u> zien.
3	Er volgt een tweede gesprek met ouders, de leerling en de leerkracht. Een tweede waarschuwing wordt gegeven: bij een volgende overtreding wordt de leerling één dag intern geschorst.	Er volgt een tweede gesprek met ouders, de leerling en de leerkracht. Een tweede waarschuwing wordt gegeven.	De Route naar Gewenst Gedrag is succesvol verlopen.
4	Het gedrag laat zich binnen één maand zien.	Het ongewenste gedrag laat zich binnen een maand zien.	

5	De leerling wordt een dag intern geschorst. Een volgende waarschuwing wordt gegeven: interne schorsing van vijf dagen.	Stap 3 rood en verder.
6	Het ongewenste gedrag laat zich binnen één week zien.	
7	De leerling wordt vijf dagen intern geschorst. Bij een volgende waarschuwing worden oplossingen met de leerplichtambtenaar besproken.	

Richtlijnen per stap

Hieronder enkele aanvullingen op de Route naar Goed Gedrag, behorende bij de genoemde punten (stappen):

1. Het zijn altijd twee leerkrachten die vaststellen dat het om ongewenst gedrag gaat. Daarna worden de ouders en de leerling verwittigd en op de hoogte gesteld van de drie vervolgopties.
2. Evaluatiemoment.
3. Wanneer het gedrag in ernstige mate terugkomt, wordt de rode route doorlopen. In een zeer ernstige mate kan al direct tot stap 5 worden besloten. Bij minder ernstige mate de oranje route. Bespreek dit met tenminste 1 collega.
4. Evaluatiemoment.
5. Wanneer het gedrag niet verbetert, volgt een interne schorsing. Die kan al bij stap 3 besproken worden. De leerling vertoeft deze dag buiten de eigen klas en volgt een pakketje werk. Pauzes en gymlessen worden ook niet in de eigen klas bijgewoond. De voorkeur ligt bij een interne schorsing in een andere bouw.
6. Evaluatiemoment.
7. De situatie is nu niet meer aan De Tweeklank. Uit veiligheid voor de leerkrachten en leerlingen kan tot vijf dagen interne schorsing worden overgegaan, terwijl extern naar een passende oplossing wordt gezocht.

Ongewenst gedrag bij jonge kinderen

Niet alle jonge kinderen (groep 1 en groep 2) weten wat gewenst gedrag inhoudt. Het geweten van peuters en kleuters ontwikkelt zich razendsnel, maar het is nog niet te stellen dat deze kinderen met opzet ongewenst gedrag vertonen. Vaak handelen zij vanuit impulsen, die ze zelf niet kunnen controleren. Tevens speelt het externe geweten een rol, dat wil zeggen dat kinderen iets wat niet mag niet doen als er een volwassene bij is (want die heeft het verbod uitgesproken), maar dat zij – zodra de volwassene buiten beeld is – denken dat het ongewenste gedrag wel weer mag. Zij denken als het ware dat het verbod alleen geldt bij de volwassene die het verboden heeft.

Overleg groep 1 en 2

Met het oog op die ontwikkeling is het moeilijk om kleuters de bovenstaande Route van Goed Gedrag te laten afleggen. Daarom geldt de Route voor groep 3 tot en met 8 en wordt er bij kinderen in groep 1 en 2 overleg gepleegd over wat een goede reactie is op ongewenst gedrag. Een plan van aanpak op school wordt zodoende opgesteld (denk aan stickerkaart of pluim van de dag). Dit wordt besproken met de gedragspecialist en de leerkracht en indien gewenst met de directie en de interne begeleider. Vervolgens wordt er naar het besprokene gehandeld en wordt dit naar de ouders gecommuniceerd. Na vier weken zal met ouders geëvalueerd worden. Indien het plan succesvol is verlopen, wordt het gecontinueerd of afgebroken. Is het niet succesvol verlopen, dan kan een tweede plan worden opgesteld. Blijft succes uit, dan wordt passende externe hulp gezocht.

Slot

Basisschool De Tweeklank heeft goed gedrag hoog in het vaandel staan. Er wordt daarbij vooral gekeken naar wat goed gaat en ingezoomd op positief gedrag. Dat zorgt namelijk voor een positieve sfeer in de school.

We werken aan de hand van drie kapstokregels in de school en middels klassenregels in de eigen groep. Bij ongewenst gedrag wordt gebruik gemaakt van de Route naar Goed Gedrag, zoals beschreven in hoofdstuk 6.

Goed gedrag is een voorwaarde voor goed onderwijs. Het gedrag op school wordt in de gaten gehouden door de leerkrachten en de directie. Indien gewenst kunt u daarover een gesprek voeren. De algemene contactpersoon rondom gedrag is Theo-Henk Streng.

Bronnenlijst

Overveld, K. van (2016) Groepsplan gedrag. Planmatig werken aan passend onderwijs.

Huizen: Pica

Teitler, P. (2017) Lessen in orde. Handboek voor de onderwijspraktijk. Bussum:

Coutinho.

Wolf, K. van der & Beukering, T. van (2014). Gedragsproblemen in scholen. Het denken

en handelen van leraren. Leuven: Acco

Bijlage: uitdraai stappenplan naar Goed Gedrag

DE ROUTE NAAR GOED GEDRAG

1	Er is sprake van ongewenst gedrag. De ouders hebben tenminste één gesprek met de leerkracht gehad over dit gedrag. De leerling wordt gewaarschuwd.		
2	Het gedrag laat zich binnen één week zien.	Het ongewenste gedrag laat zich binnen een maand zien.	Het ongewenste gedrag laat zich een maand niet zien.
3	Er volgt een tweede gesprek met ouders, de leerling en de leerkracht. Een tweede waarschuwing wordt gegeven: bij een volgende overtreding wordt de leerling één dag intern geschorst.	Er volgt een tweede gesprek met ouders, de leerling en de leerkracht. Een tweede waarschuwing wordt gegeven.	De Route naar Gewenst Gedrag is succesvol verlopen.
4	Het gedrag laat zich binnen één maand zien.	Het ongewenste gedrag laat zich binnen een maand zien.	
5	De leerling wordt een dag intern geschorst. Een volgende waarschuwing wordt gegeven: interne schorsing van vijf dagen.	Stap 3 rood en verder.	
6	Het ongewenste gedrag laat zich binnen één week zien.		
7	De leerling wordt vijf dagen intern geschorst. Bij een volgende waarschuwing worden oplossingen met de leerplichtambtenaar besproken.		